

Bild: R&FILM

Förvaret

En filmhandledning från Svenska Filminstitutet

Rek för åk 7 – gymnasiet

På Migrationsverkets förvar i Flen sitter människor som fått avslag på sin asylansökan inlåsta i väntan på tvångsutvisning. Dokumentärfilmen **Förvaret** öppnar en dörr till en sekretessbelagd plats som vanligtvis hålls dold från både allmänhet och filmare. Genom en observerande kamera, som ofta hänger över axeln på folk, får åskådaren ta del av timmar av väntan, diskussioner, förvarsförhandlingar och rörande familjemöten. I centrum står några anställda, Sophie och Solveig, och några så kallat förvarstagna, Sami och Aina. Genom en serie ögonblicksbilder visar filmen en berättelse om en plats där tiden är ur led och mänskliga öden befinner sig i kollision med en byråkrati som framstår som brutal.

Handling

Filmen öppnar med en vit text på svart ruta som informerar: ”På den här platsen frihetsberövas människor i väntan på tvångsutvisning”. Sedan kommer en tyst helikopterbild över en byggnad, hustak, skog. Genom ett fönster filmar kameran hur en grind stängs bakom en bil. Ett korridorslandskap kommer i bild, en korridor som har den omisskännliga inredningsdekoren från en statlig myndighet.

TVå unga kvinnor, anställda på anstalten, går iklädda plasthandskar in och ut ur rummen. Där ligger människor och sover. Den anställda förklarar kort sin närvaro, ”God morgon, rumsvisitering”, och känner med vana händer på fönster och lås. När ett gångjärn uppfattas lite löst tillkallas en kollega och en notering skrivs in i datorn: ”var uppmärksam på mittenfönstret i rum 14”.

En kvinna ses trycka en kod och ett nyckelskåp öppnas. Kameran fortsätter att fokusera på henne inne på personalgenomgången. En man ur personalen föredrar läget för de olika förvarstagna. Dessa refereras till genom nummer och omskrivningar. Det talas om när ”9.1 har förhandling” och när någon annan ”reser”.

Vi ser kvinnan från gården som leende står och försöker få personalens uppmärksamhet vid en arbetsstation i korridoren. Hon säger till dem att hon väntar på sin familj. Vit text på svart ruta informerar om att hon heter Aina och att hon varit skild från sin familj i 6 månader.

Med kameran hängande över axeln följer åskådaren med in i ett rum där Aina får träffa sina två söner och sin man för första gången sedan hon togs i förvar. Sönerna vill gå till affären med sin mamma och handla något att äta men hon kan inte följa med dem. Hennes yngste, tonårige son vill prata med personalen men Aina lugnar honom, ”det är inte upp till dem, det är polisen som bestämmer. Aina leds ut till en förvarsförhandling. I ett separat rum sitter hon med en tolk och sin advokat på konferenstelefon. Förvarsförhandlingen ska komma fram till om Aina ska kvarhållas i förvar. Advokaten säger att 6 månader förvar är väldigt länge i Sverige. Under förhandlingen anklagas Aina för att ljuga om sin identitet. Kameran håller sig nära Ainas ansikte som överväldigas av ledsamhet. Hon vidhåller att hon ”heter Aina, är sjuk och inte tänker gömma sig”.

Efter överläggning meddelas Aina att ”synnerliga skäl föreligger för fortsatt förvar”. Medan beslutet meddelas börjar Aina gråta och efter ett kort ”ok, tack” reser hon sig upp och går. Aina går in till sin familj och

trots att vi just sett henne gråta försöker hon le och vara positiv. tillsammans med familjen ber hon.

Vi ser Sophie och Solveig stå och röka ute på gården i kvällningen. De funderar om en rymning är på gång. Inne igen peppar Sophie en kille som tappat hoppet om att bli fri.

På dagen igen. På gården. Ordlösa bilder på män som sitter och röker. Som spelar fotboll. En av killarna kommer i filmens förgrund. Det är 20 årige Sami som agerar talesperson och tolk för de andra. Han och chefen sitter och pratar. Sami har skrivit ett brev från de förvarstagna där de vill få lunchtiden utökad från en halvtimme till en timme. Som det nu är, är det många som missar maten och går hungriga menar Sami. Mannen från personalen nekar förfrågan med hänvisning till Hälsovårdsnämnden. De förvarstagna spelar dataspel. Tittar på rymningsvideos på YouTube. Syr korsstyggn.

Aina sitter och kramar ett brev där hon skrivit ner sina erfarenheter som flykting från Tjetjenien. Med kameran över axeln följer vi henne in i ett rum där hon möter Karin från polisen. Karin hälsar hjärtligt på Aina, ”vad roligt det är att äntligen träffa dig Aina”, samtidigt som hon delger Aina beskedet att de måste genomföra ”det här beslutet nu, att ni ska resa hem”. Vidare frågar hon Aina på information om var sönerna är. Det visar sig att de har gömt sig. Hon pressar Aina på besked om familjens rätta identitet, menar att det är dags att Aina avslutar sin tid på förvaret genom att berätta sanningen för polisen.

Ute på gården spelas det boll. Det röks. En ny kille kommer. Han har blivit tagen till förvaret utan att ha fått information om att han skulle sova där. Han vet inte ens var han är. Han berättar att han satt på tåget på väg hem. Att när kontrollanterna kom visade han sitt månadskort men när de också bad om identitetskort så var han tvungen att erkänna att han inte haft någon på två år. Så nu sitter han här och ska utvisas till Irak.

Aina träffar Agneta från svenska kyrkan. De pratar om Ainas dotter som är i sjunde månaden. Hon sover med kläderna på för polisen har sagt att de kan komma och hämta henne på natten. Agneta tror inte att polisen utvisar henne innan hon fött sitt barn. ”Vi kunde överleva två krig, men vi kunde inte överleva detta” säger Aina. Agneta erbjuder sig att kontakta Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar för att se om de kan lyfta Ainas ärende.

Sophie och Solveig förbereder mat i köket. Dekoreras fint och små-

Bild: Shaon Chakraborty

pratar med Sami. "Släpp ut honom" tillägger Sophie halvtyst när han gått. Sophie och Solveig sjunger för Aina på hennes födelsedag. Men hon kan inte äta den bakelse de har med sig, det är ramadan.

Chefen Owe talar med en grupp i personalen om hur viktigt det är att de aldrig glömmer sin tjänstemannaroll. Att de aldrig får skapa en sådan relation att den asylsökande tror att den kan säga något i ett sådant förtroende att det inte förs vidare.

Chefen pratar med Sami. Sami upplever att personalen jävlas med honom. Han understryker att han inte är där för att han är kriminell. Han försöker få chefen att förstå att de båda är människor med samma behov och efterfrågar mer humana regler kring exempelvis matservice. Men chefen tycker inte att det finns skäl att ändra på systemet. Alla har fått information om vad som gäller menar han.

På gården pratar Sami arabiska med Hassan. Sami är arg och beskriver hur han upplever att "de psykar en, bryter ner en tills man tröttnar på livet".

Sophie och Solveig röker och pratar om det förestående utvecklingssamtalet de ska ha med chefen. De är oroliga för att han ska tillrättvisa dem för att de är sociala och serviceinriktade.

Vit text på svart ruta informerar om att Aina efter 7 månader på förvaret beslutat att uppge sina identiteter så att hennes dotter och barnbarn ska ha en chans att stanna i Sverige. Aina ser på barnbarnet på datorn. Klappar skärmen.

I uppehållsrummet spelar Hassan och Sami biljard och Sami berättar för Sophie att Hassan inte mår så bra som han ser ut. Han har just fått en månad till i förvar. De pratar om Hassans advokat. Han har samma som Aina och Sami. Men Sami vill inte kalla honom för advokat. "En advokat ska kunna ändra på beslut. Det gör inte han".

På personalmötet informeras det om att 9.1 ligger på sjukhus. Det visar sig vara Aina och när Sophie förstår att hon inte blivit deporterad ser lättad ut. Hon viskar till en kollega att hon trodde de varit och hämtat henne.

Solveig, Sophie och Sami sitter och kvälls fikar. Sophie ska snart på semester. Hon satsar på att bli brun. Hon tycker att det är orättvist att Sami blir brun hur lätt som helst. "Orättvisa finns överallt", svarar Sami och ler snett.

Aina sitter i telefon på ny försvarsförhandling. Hon får två månader till i väntan på att Rådgivningsbyrån ska titta på hennes fall. Hon vankar fram och tillbaka.

Sophie och Solveig röker och pratar på gården. De förbereder ett avskedskalas för Sophie. Solveig oroar sig för sitt utvecklingssamtal. Närbild på Sophie när hon grillar med de förvarstagna på gården. Aina vankar av och an längs väggen. Ett sommarregn kommer. När Sophie förbereder sig på att gå ber hon Solveig sms'a henne om någon åker ur förvar eller får resa. Hon oroar sig för de försvarsintagna. Hon knackar på hos Aina och de kramas länge.

Chefen har utvecklingssamtal med Solveig. Han kritiserar hennes och Sophies förhållningssätt. De är inte tillräckligt tydliga med tjänstemannarollen anser han. Han menar att det skapar problem för de andra arbetsgrupperna som därigenom framstår som 'dåliga'.

Vit text på svart ruta informerar att rådgivningsbyrån inte tar Ainas fall. Efter 8 månader på förvaret finns inte längre hinder för hennes utvisning. Aina på gården. Samir lirar fotboll. Aina på sängen. Pratar med sin man på telefon. Uppger att hon håller på att bli tokig. "Rädda barnen", avslutar hon.

Kameran följer en man ur personalen över axeln när han går i korridoren. Han kommer fram till en dörr, knackar på och öppnar. Sami står där och borstar tänderna. Mannen delger Sami att han ska "ur förvar". Att han är en fri man. Sami ser väldigt förvånad ut.

Mannen fortsätter delge Sami att det tagits ett beslut om uppsikt och nu vill han att Sami på en gång ska skriva på att han delgivits beslutet. Sami signalerar "vänta" till mannen och går för att torka ansiktet. Efter en kort stund skriver han på delgivningsbeslutet. Mannen frågar Sami om han har någonstans att bo. Sami ser yr ut och signalerar att det får han tänka på sedan, nu vill han bara förstå vad det är som händer, men mannen menar att han måste svara på en gång för Sami "ska ur förvar nu!". Sami verkar chockad och uttrycker att han upplever att hans liv vänds upp och ner.

Medan han verkar fundera vem han ska ringa så blir han igen uppmanad att ta reda på om han har någonstans att bo. Han sitter och röker och ringer en kompis. Han ger en adress till personalen. De informerar honom hur han ska anmäla sig till polisen en gång i veckan

när han kommit ur förvar. När han packat vill han ta en sista kopp kaffe och en cigarett med Hassan och de andra vännerna. Delgivningsmannen stressar på, ”du ska ut härifrån!” insisterar han. När han kommer ut sjunker han ner på stenbeläggningen till rabatten.

På personalmötet informeras det om att Sami är ur förvar. Solveig frågar vart han tagit vägen då. Chefen svarar att han tror att han skulle till en kompis. Att han inte riktigt vet. Sedan fortsätter genomgången med situationen för 6.1 och 6.2. Att 9.1 inte verkar må så bra. Medan genomgången fortsätter ser vi en i personalen bläddra i en pärm. En bild på Sami syns sist i pärmen. Pärmen stängs och ställs in i en hylla.

På gården går Aina. Två förvarsintagna ser på tv. En annan slår på boxningssäcken. Hassan ser på en video på datorn. En helikopterbild flyger över svensk skog.

Olika levnadsvillkor, samma levnadsbehov

När Sophie, Sami och Solveig sitter och kvällsfikar uppstår en diskussion om orättvisa. Sami reagerar när Sophie säger att det är ”orättvist” att han blir brun ”bara han går utanför dörren”. ”Orättvisa finns överallt” svarar Sami och fortsätter, ”varför får du komma till mig men jag får inte komma till dig?”. Trots att vi vanemässigt upprepar att alla människor är jämlika så sätter Sami här fingret på ett politiskt och ekonomiskt globalt system som ger människor fundamentalt olika rättigheter och levnadsvillkor. På så vis ger hans kommentar uttryck för en insikt om att världen inte är en rättvis och jämlik plats utan en plats där skillnaden mellan ’vi’ och ’dem’ är verklig, inte minst vad gäller de rättigheter vi har. Samtidigt väljer Sophie, trots kritik från chefen, att upprätthålla mer jämlika relationer med de förvarsintagna vilket ger sig i uttryck av att hon exempelvis sitter och fikar med Sami eller just pratar på om vardagliga ting så som ens förmåga att få en solbränna. Trots att Sophie vill väl så riskerar hennes ansats dock att bli skev eftersom hon och de förvarstagna i realiteten inte är jämlika, även om deras behov och rättigheter som människor essentiellt är desamma. Deras relation är i grund och botten en maktrelation. Det vill säga, de har inte jämlik makt i relation till varandra.

- Att arbeta på ett förvar är att inneha en maktrelation som innebär både ansvar och skyldighet. Diskutera skillnaden i chefens förståelse av tjänstemannarollen och hur Sophie och Solveig väljer att utforma den. Vilka skyldigheter respektive rättigheter tycker ni att de anställda på ett förvar ska hålla sig till?

- Diskutera de maktrelationer eleverna själva har erfarenhet av, antingen som den som har mer makt, respektive den som har mindre makt, exempelvis relationen lärare/elev, förälder/barn, storasyskon/småsyskon, populär i skolan/impopulär i skolan. Diskutera hur det känns att vara i maktrelation till en annan person. Vad bör en tänka på beroende på vilken position en har?

- Vad menar vi egentligen med ordet ”rättighet”? Är det någonting som förtjänas genom att en har gjort någonting specifikt eller någonting som en får bara genom att finnas till? Har vi alla rätt att överleva bara genom att finnas till exempelvis, eller är det någonting som vi behöver förtjäna? Har vi alla rätt till lycka? Att vara mätta? Röra oss fritt? Hur kan vi förstå rättighet i relation till skyldighet?

- Beroende på hur ordet rättighet förstås, hur påverkar det hur vi förstår orättvisa? Sami menar att det är orättvist att han inte får åka vart han vill medan Sophie får göra det. Håller ni med? Varför/varför inte?

- När Aina träffar Agneta från Svenska kyrkan filmas de först ömsesidigt i närbilder och sedan i helbild, alltså så att hela deras kroppar

ryms i bild på var sin sida om bordet. Därmed skapar kameran en bild av dem som jämlika – de är båda två kvinnor i liknande ålder, liknande kroppsbyggnad, som sitter symmetriskt mitt emot varandra. Faktumet att de lever under så oerhört olika levnadsvillkor blir därmed ännu tydligare. Kan ni finna andra sätt som kameran visar idéer om likhet och olikhet i filmen?

- Genomgående i filmen placeras kameran ofta över axeln på både personal och förvarstagna. Vilken effekt har detta val för hur åskådaren identifierar sig med de olika personerna? Ställ samma fråga i relation till kameravinklar och kamerans rörelse.

Jag gjorde bara mitt jobb - personligt ansvar och etik

I filmen uppstår en del konflikter mellan de som är i förvar, personal och chefer vad gäller de maktrelationer som upprättas inom verksamheten. Sami upplever att personalen ”jävlas med honom”, medan chefen menar att verksamhetens stabilitet bygger på att personalen är tydlig med sin tjänstemannaroll. De som är i förvar ska aldrig tvivla på att personalens lojalitet ligger med verksamheten och dess uppdrag, inte med dem på ett privat plan.

Den politiske filosofen Hanna Arendt menade att vi behöver skilja på ondska som fenomen och onda människor. Hon menade att onda gärningar många gånger kommer ur tanklöshet mer än sadistisk illvilja. Tanklöshet ska i sammanhanget förstås som oförmåga att tänka självständigt. När chefen ser sin roll som statstjänsteman som given utifrån och inte som någonting han själv kan fylla med innehåll lösgör han sig själv och personalen från personligt ansvar inför de egna handlingarna. Därmed ger han uttryck för en tanklöshet som misstänkliggör Sophie och Solveigs försök att möta de som är förvarstagna med medmänsklighet eftersom det uppfattas som att de väljer att ta ansvar för de mellanmänskliga relationerna de ingår i istället för den relationen de har till sin arbetsgivare.

Men varför kan medmänsklighet inte ingå i arbetsbeskrivningen, verkar Sophie och Solveig tycka. I dialog med Arendts tankar anser socialpsykologer idag att människor inte lyder order blint utan just handlar utifrån moralisk och etisk övertygelse. Chefen upprätthåller alltså de regler han blivit given, inte bara för att han blivit tillsagd att göra det, utan för att han tror på riktigheten bakom dem. På samma sätt agerar

Bild: Shaon Chakraborty

Sophie och Solveig när de exempelvis dekorerar fikat lite snyggt – de handlar utifrån sin övertygelse att det är av godo att göra lite fint även om det i grunden inte förändrar situationen för de som är förväntagnas eller deras egen möjlighet att fullfölja sitt uppdrag som förvarspersonal. Här hamnar alltså chefens och Sophies och Solveigs övertygelser om hur uppdraget utförs på bästa sätt i konflikt. Att en textremsa informerar åskådaren om att både Solveig och Sophie lämnat anställningen vid tiden för filmens färdigställande indikerar att denna konflikt gjorde det omöjligt för dem att stanna kvar på sina anställningar.

- Vilka metoder (val av språk, handlingar, rutiner) används av personalen för att upprätthålla avståndet mellan dem själva och de förvarstagna? Med andra ord, hur upprättas ett 'vi' mot ett 'dom' inom verksamheten?
- När Sami delges att han "ska ur förvar" sker allting väldigt fort. Diskutera vilket ansvar ni tycker att migrationsverket bör ha för dem som tagits i förvar.
- Sophie verkar vilja skapa jämlika relationer men i verkligheten är hennes liv inte jämställt med exempelvis Samis. Händer det att du ställs i en situation där du är den som är privilegierad i relation till någon som inte är det? Exempelvis en kompis som inte har råd med fickpengar på klassresan/snygga skorna/resa på sportlovet. Hur känns det att vara den som har? Hur känns det att vara den som inte har? Vilka strategier kan en använda sig av för att minska känslan av orättvisa och/eller klyftan som kan uppstå mellan vänner när man har olika förutsättningar?
- Att det finns europeiska medborgare som lever i Sverige och som ber om pengar i en offentlig miljö, så kallade tiggare, är någonting som de flesta av oss har mött i vår vardag. Hur känns det att möta en person som ber om pengar? Vilken relation uppstår mellan dig och den som ber dig om pengar? Hur brukar du hantera den situationen och relationen? Tänk på diskussionen om maktrelationer i det föregående temat.
- Ord är inte bara betecknande utan laddas även med värdering. Filmen inleds med texten "På den här platsen frihetsberövas människor i väntan på tvångsutvisning". Valen av ord som "berövas" och "tvång" ger åskådaren uppfattningen att detta är orättvisa handlingar. Vilken skillnad ger formuleringen "På den här platsen hålls människor i förvar till dem kan resa hem"?
- Varför kallar svenska myndigheter denna verksamhet för "förvar" och inte "fängelse"? Varför använder Migrationsverket ord som "resa", eller till och med "resa hem" istället för deportation?
- Kan du komma på andra ord som uttrycker olika värdering av samma företeelse, exempelvis synen på dagens skola som en skola för "elevdeltagande" eller "flumskola".

Mänskliga rättigheter - för vem?

Det som brukar ingå i begreppet 'mänskliga rättigheter' grundar sig vanligen i FN's allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna". Dessa hävdar alla människors likvärdiga och inneboende värde och rättigheter. Sveriges regering har en webbplats om mänskliga rättigheter. Där slås fast att "alla människor ska få möjlighet att leva ett dragligt liv". I denna formulering ingår inte bara skydd från tortyr och förföljelse men även rätt till utbildning, mat och husrum. Under fliken om barnets rättigheter står det även att alla barn, utan undantag, skall beredas möjlighet till inte bara överlevnad, utan även till "utveckling".

Dessutom skall denna säkerställas "till det yttersta av samhällets för-måga". Fattigdom borde därmed jämföras som hinder för "ett dragligt liv" i likhet med risken för förföljelse och tortyr för de trosuppfattningar och/eller politisk övertygelse som en människa har.

Samtidigt vet vi att så inte är fallet. Det ekonomiska system som styr vår värld idag, den globala kapitalismen, bygger på andra ideal än FN's allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Enligt det får en människa mat, husrum, utbildning, fri rörlighet med mera, i relation till vad den kan betala. Kapitalismen erkänner alltså inte någons inneboende rätt till dessa rättigheter, i den mån de garanteras oss sker detta genom olika fördelningsmodeller: skattesystem, bidragssystem etcetera, med andra ord genom politiska direktiv. Olika nationer använder sig av olika politiska lösningar.

I Sverige möter vi allas rätt till exempelvis utbildning genom ett avgiftsfritt utbildningssystem, och allas rätt till mat och husrum genom socialförsäkringslagen. Genomgående för världens olika nationer och hur de löser denna spänning mellan å ena sidan politiska ideal och å andra sidan ett inkompatibelt ekonomiskt system är att de politiska regleringarna gäller den egna nationens medborgare. Implementeringen av mänskliga rättigheter regleras därmed i nationell lagstiftning, trots att rättigheterna i sig inte är nationsbundna. Detta motiveras bland annat med att 'vi inte kan ta emot alla'. Mänskliga rättigheter i realiteten är sålunda dels jämkade mot kapitalismens logik, dels mot nationalstatens upprättande av rättigheter som förbundna inte med människan som människa, utan med människan som en specifik nationell medborgare.

- Titta på FN's allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (länk under Vidare läsning). Finns det några rättigheter som du tycker saknas i förklaringen? Är det några du tycker inte borde finnas med på listan?
- Lika lite som kapitalismen är ett naturligt system är mänskliga rättigheter naturliga. Både kapitalismen som system och idén om mänskliga rättigheter som politisk vision är konstruerade av människan. Om du fick 'börja om', hur skulle världen då se ut? Vilka värden skulle vara ledande? Skriv en novell om "Den nya världen" eller gör en film under samma rubrik.
- I en scen i filmen säger Sami att friheten inte kan tas ifrån honom då "den ligger i bröstet". Vad tror du att Sami menar med detta?
- Att vara i förvar som Sami och Aina i dokumentären är frihetsberövande. Borde Sverige utvisa människor överhuvudtaget eller tycker ni att Sverige borde ta ett ansvar för de människor som inte har ett svenskt medborgarskap? Om nej, motivera. Om ja, motivera och föreslå hur samhället i sådana fall ska gå tillväga.
- Såsom diskuteras ovan leder frågan om mänskliga rättigheter ganska snart till frågan om nationalstaten. Diskutera motsättningen mellan nationalism och universella mänskliga rättigheter. Tycker du att mänskliga rättigheter borde gälla alla oavsett nationell tillhörighet eller är det rimligt med nationella skillnader? Motiverá ditt svar.
- Hur skapas politisk förändring? Nyligen har det uppstått ett fantasiskt engagemang för att hjälpa människor som har flytt och ankommer till Sverige. Men vad händer med dem som får avslag? Hur kan vi skapa förändring för dem?

Filmform och etik

Anna Persson och Shaon Chakraborty väljer att berätta om förvaret i Flen utan berättarröst, intervjuer, eller egen medverkan i ljud och bild. Denna dokumentära form har av filmteoretikern Bill Nichols kallats

observerande modus (2001). Det är en filmform som gör gällande att kameran är osynlig, som en ”fluga på väggen”, och den upprätthålls genom att ingen tittar in i kameran eller på annat sätt erkänner dess närvaro. Detta anslag problematiseras dock genom de texttrutor som styr åskådarens förståelse av vad den ser. Genom att använda sig av en observerande kamera ger filmen uttryck för att det vi ser skulle ha hänt även om kameran inte var där. Intrycket av att få inblick i ett autentiskt skede skapas. Filmens avsändare förblir osynlig. Med andra ord, vem som väljer att berätta just den här berättelsen på just det här sättet och varför, är frågor som inte besvaras i filmen. Därmed osynliggörs även att film alltid just handlar om val; vad en väljer att visa/klippa bort, vem en väljer att få komma till tals och vad denne tillåts ge uttryck för etcetera.

- Det sätt som *Förvaret* filmats ger intryck av att vi får se någonting som skulle ha skett även om kameran inte var där. Men nu är ju kameran där, vilket i många fall inbegriper många personer, inte bara den som håller i kameran, men även den som håller i ljudbommen samt regissörer och möjligtvis andra. Diskutera med eleverna om de tror att filmen visar verkligheten på förvar precis som den är, eller om filmteamets närvaro förändrat vad som sägs och görs? Vad tror ni är annorlunda? Titta exempelvis på samtalet mellan polisen Karin och Aina. Tror du att de medverkande medvetet eller omedvetet uppför sig annorlunda nu när filmteamet är närvarande än om de varit helt själva?

- Brukar du agera annorlunda när någon filmar dig till skillnad från när du inte blir filmad?

- När Persson och Chakraborty väljer att inte inkludera sig själva i filmen så framställs berättelsen om förvaret i Flen som ”sann” eller ”autentisk”. Den ”bara är” utan att ”någon” berättar den. Men som konstaterats så är filmning alltid en lång urvalsprocess som drivs av filmarnas egen agenda, samt vad som är möjligt och tillåts av dem som ingår i filmen. Diskutera hur filmen hade förändrats om den även inkluderat Persson och Chakrabortys diskussioner om själva tillblivelseprocessen, alltså hur de tänkte när de valde att inkludera/exkludera och hur dessa val påverkats av de villkor som myndigheter och de medverkande själva ställt upp.

- I motsats till *Förvaret* gör producenterna bakom SVTs dokumentärserie *Fosterland* valet att placera reportern Fredrik Önevall centralt både i bild och i berättelsen. Därmed handlar inte serien bara om nationalismen och flyktingar i Europa utan specifikt om det personliga ansvaret i hur en väljer att berätta en berättelse som involverar människors öde. Se gärna ett eller flera avsnitt av serien och jämför hur den observerande formen och *Fosterlands* mer deltagande och reflexiva form påverkar de etiska och moraliska aspekterna av berättelsen.

Tips på fördjupning

Läsa:

Förvaret har en egen hemsida med information om filmen, filmarna, och förvar i Sverige. Även många länkar till intervjuer med filmarna. <http://www.forvaret.se>

FN's allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. <http://www.fn.se/fn-info/vad-gor-fn/manskliga-rattigheter-och-demokrati/fns-allmana-forklaring-om-de-manskliga-rattigheterna/>

Sveriges regerings webbplats om mänskliga rättigheter: <http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det>

Essä om Hanna Arendt syn på ondska och tanklöshet, av Anders Burman., http://www.svd.se/kultur/understrecktet/hannah-arendt-sag-ondskan-i-tanklosheten_4370351.svd

Nätverket "Ingen människa är illegal" kämpar för fri asylrätt. <http://www.ingenillegal.org/om-oss/plattform>

Titta:

Spelfilm *Experimentet* (Das Experiment, Oliver Hirschbiegel, 2001) bygger på det ökända psykologixperimentet 'Stanford Prison Experiment' där 24 studenter fick ikläda sig rollen som antingen fånge eller fångvaktare.

Hanna Arendt (Margarethe Von Trotte, 2013) Om den tyska filosofens rapportering från Adolf Eichmanns rättegång i Israel 1961. Filmen visar hur Arendt filosoferade fram idén om "den banala ondskan".

Lyssna:

Begreppet "Fortress Europe" används för att beskriva flyktingpolitiken i EU. SR har en hemsida vikt åt tematiken. <http://sverigesradio.se/sida/default.aspx?programid=4763>

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Förvaret, Sverige 2015

Regi: Anna Persson, Shaon Chakraborty

Producent: Anna Weitz

Medverkande:

Aina, Sami, Sophie, Solveig, Agneta, Hassan, Owe

Tekniska uppgifter

Längd: 95 minuter

Censur: Tillåten från 15 år, ej granskad

Svensk premiär: 2015-04-10

Distribution:

Folket Bio, www.folketsbio.se

info@folketsbio.se.

Text – Miriam Von Schantz

Redaktör – Kaly Halkawt

Svenska Filminstitutet, juli 2015

Observera!

Svenska Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via länken www.sfi.se/filmdistribution kan ni lära er mer om hur man hittar och bokar film.